

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

PERIODICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LITERARI.
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.
NUMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18.

CALDERON A LA GLORIA.

«La vida es sueño», vá dir Calderon de la Barca, y aixó es tanta veritat com la gloria del immortal poeta. Viure, dormir, somiar!

Jo somiava que 'm trobava al Cel, no de sant, sino de convidat. La primera figura que hi vaig veure fou la de D. Pere Calderon de la Barca. Lo seu *tocayo*, Sant Pere, no sols l'hi havia franquejat la porta, sino que al passar l'hi havia fet gran barretada.

Per cert que 'l mirava ab molt respecte, y que parodiava las paraulas del Salvador del món, l'hi recordava una frase que havia pronunciat l'àngel de la poesia, quan van batejar á Calderon:

«Tú ets Pere, y dessorbre de aquesta pedra s'hi al·lará 'l teatro espanyol.»

Calderon quan me vá veure, no sè si ab l' ayre ó ab qué, vá conèixer desseguida.

—Vos sou espanyol, vá dirme.

—Per servirlo.

—Es estrany, que sent espanyol siguéu á la gloria.

—No n' hi venen gayres ¿veritat?

—Y cá han de venir. ¡No 'n fá poch de temps que están deixats de la mà de Déu!

Després varem parlar de poesia. Vá preguntarme quin concepte mereixia 'l seu nom entre 'ls seus compatricis

—Jo l' hi diré ab tota franquesa, vaig respondreli. A la major part dels espanyols l' escriure 'ls ha fet perdre 'l llegir: aixó vol dir que no llegeixen; pero ván comensar los belgas á fer lo centenari de Rubens, ván seguir los portugueses fent lo de Camoens, y nosaltres no hém volgut ser menos y hém fet lo de vosté. Pero encare hi havia qui pregunta si en Calderon de la Barca es aquell Calderon vell que pica toros ab en Lagartijo.

—Aquesta ignorancia demostra senzillés y aquesta senzilles m' indica que 'l poble espanyol déu conservar al menos los nobles sentiments que jo vaig enaltir en todas las mèvas obras.

—¡Pobre D. Perel! Quina llástima 'm fá! *La vida es sueño*, vá dir vosté y 'ls nostres paisans s' ho han pres al péu de la lletra y tots dormen, menos algun que altre que mentres tant s' espavila. *Primero soy yo*: aixó sí, ningú vol ser segon, sobre tot desde que han vist que 'l verdader *Monstruo de la fortuna* es un malagueny que ab las sèvas cosas nos ha donat sis anys de treballs y de mal-de-caps. No busqui ja *Médicos de su honra*, qu' en qüestions d' honra 'l que més se medica pèl sistema homeopàtic, prenent globulillos, ni busqui tampoch d' aquells que deyan: *Antes que todo es mi dama*, porque are antes que tot es la butxaca. Respecte al *Magico prodigioso* se representa en todas las elecciones que se celebran: y en suma, alló com vosté vá dir molt acertadament: «*peor está que estaba.*»

—¿Y 'l ram d' arcaldes?

—Ay, D. Perel! Ja s' ha perdut la casta dels de Zalamea. Are, mani qui mani, tots son del govern.

En aquell moment ván venir á avisar qu' era hora d' entornarme'n. Vaig despedirme de Calderon, dihentli «Hasta la vista.»

Y es natural: com á redactor de la *Campana* y de l' *Esquilla* m' han l lensat tantas excomunicacions y las he rebudas sempre ab tanta resignació y ab tanta paciència, que tinch la gloria del cel assegurada.

P. K.

CARITAT CRISTIANA.

—Senyora Magina, senyora Magina.

—Digui... Ola, ¿qué tal, senyora Pepa? No la havia vista. Dissimuli, com que casi bè no soch de aquest món.

—Y donchs?

—Filla; quin tragi es aquest! No sè com m' aguanto dreta! Sort que soch de bona carnadura. Figuris que fá tres dias que vetllo á la noya de la Munda. ¿Sap? Aquella noya, que de vegadas era á casa cusint ab la mèva.

—¿Qué 'm diu?..

—L que sent, Pepa; ja ho veu, y que está á las portas de la mort, que no son papererias.

—Ay senyor! Vés que som en aquest món!

—Res... Ja ho veu, una mossa com una torra, guapa, roja y fresca com una toya de rosas, que estava á punt de casarse y que l' hi asseguro que ho ensopegava.

—¿Y sa mare?

—¡Ay pobre Munda! Fá pena! Sort de mi que ó sino aquella casa aniria com Déu sap, porque la Munda no fá més que plorar y trastornarse. Si la sentis, pobreta, fá enternir fins á las pedras. Tot lo dia aquell crit que m' entra á l' ànima. ¡Ay filla mèva, si tu te 'n vas la tèva mare 't seguirá! Ja l' hi dich jo que estich que no més de sentir-la tota m' esborrono. ¡Pobra Munda! Oh y que si aquesta noya se l' hi mor, ella també se 'ns n' hi anirá.

—Y pues ¿qué ha tingut?..

—Los metjes diuen si serán los *tifols*; pero 's veu que hi ván perduts. Jo si que se 'l que tó, y que es tant cert com l' Evangeli, sino que ab un malalt de perill lo millor es no embolicarsi, porque si la sèva planeta es de morir-se, ja pot fèrni de remeys, y que després ab la conciencia de fer un bè, sempre queda 'l remordiment de si potser vós errarte...

—Pero á vosté que n' hi sembla?

—Veurá, Pepa, á mi ¿qué vol que l' hi digui? Estich certa y persuadida que tot l' hi vé del *pahidó*. Veurá, las personas som fetas de un cert modo, que tenim aquí á la *nou del coll* detrás del *gargamelló*, dos *canons* per ahont hi passan lo menjar y 'l beure. Vamos, ja m' enten vosté, un canó per cada cosa. Pues, bueno, quan un menja, per *suposansas*, l' aliment l' hi vá al ventrell y després al *pahidó*, que 'l tenim aquí á la boca del cor. Lo beure també vá cap allí, y 's barrejan, formantse... vamos, allí fá 'l seu fet; jo no hi entench gaire; pero se 'm figura que allí dins se fá una barreja. Pues escolli: aquesta noya l' altre dia al sortir de treballar y com que la caló ja 's comensa á conèixer, tenia set, y quina te la 'n fá, s' abrahona al cantí y 's vá fer un tip d' aygua per reventarse. Es clar, després vá sopar, y jo 'm figuro, que com devia teni 'l ventre plé d' aygua, naturalment lo menjar s' hi vá ofegar allí dins, y no vá poderlo pahir, quedantli com una bola; després se deuria *encostipá* y velhiqui tot lo mal.

—Mare de Déu, y cóm venen las malalties!

—Ja pot bèn dirho.

—Y vosté si no 's cuida també hi caurá malalta.

—Encare que se 'n burli. Jo faig més del que puch, y cregui que á casa tot ha quedat abandonat. Sort de la noya gran qu' es com jo, y ho porta com un tira-buquet

—Si qu' es una sort al ménos.

—Pero per més que fassin, com una mateixa no hi ha ningú. Perque, vamos, las casas se pujan ab lo gran tiento y *colomias*, y á mi que 'n vinga un' altre,

Y per fi, que 'm diga á mí qui contra d' ell vulg' aná si sense e l hi hauria pá, si sense ell hi hauria vi.
 Calculo que hauré guanyat encar' que ab poca energia que d' istiu val més un dia que tot un ivern plegat
 Aixís donchs á mí veniu los que igual que jo penséu, y alsém tots la nostra véu cridan fort ¡visca l' istiu!

JULIO JENER.

ESQUELLOTS.

Madrid celebra actualment las festas de Calderon de la Barca. Ja era hora de que 'ls espanyols nos recordessin també de que hém tingut homes célebres.

Aquesta vegada ha sigut necessari que de primer sortissen los portugueses festejant lo centenari de Camoens, perque nosaltres caiguéssim en la laudable imitació.

Mes val aixís que no pas prescindir d' aquest deber d' espanyolisme.

No obstant, are fassan lo favor de dirme: ¿Quántas d' aquellas mils personas que han desem-bócat á Madrid per veure las festas coneix las obras de Calderon?

¿Quántas d' aquellas mils personas ha llegit la décima part siquiera dels 111 dramas y 'ls 65 autos sacramentals que vá escriure l' immortal poeta?

Ja veuen que no soch exigent: no demano més que un 10 per cent de la producció total de Calderon.

De segur que després de tot ab prou feynas coneixen aquells versos que diuen:

«Que toda la vida es sueño
 y los sueños sueños son.»

Espanya es un país meridional y per lo tant un país indolent, y hasta dolent sense l' in.

Jo coneix á una persona molt ilustrada, á la qual vaig preguntarli:

—Vosté si que coneixerá las obras de Calderon.
 —Home, francament... may hi pogut llegirlas.
 —¿Es possible!
 —Jo l' hi diré, sempre que m' ho he proposat m' hi adormit. Lo mateix poeta ho diu: «La vida es sueño.»

Diuen que 'ls poetas no menjan, ó menjan poch. Y no obstant ¡vejin lo que son las cosas! Lo dia que se celebra 'l centenari de un gran poeta los primers que tocan los beneficis son los amos de fondas, restaurants, cafés, etc. etc.

Aixís es la vida.
 Lo foch de la poesia que consum al geni, fá bullir l' olla del vulgo.

Molts arcaldes s' han reunit á Madrid ab motiu de las festas de Calderon, entre ells lo de Paris, lo de Roma, 'l de Lisboa, 'l de Barcelona.... y fins lo de Zalamea. Aquest últim hauria de ser en tres actes y en vers.

Los perruquers tallan los cabells y la barba al estil de Calderon.
 Han sortit vanos, petacas y gemelos, ab lo titol de gemelos, vanos y petacas á lo Calderon de la Barca.
 Are no més falta que surtin escura-dents.

Calderon primer vá ser soldat, y últimament vá ser capellá.
 —Cap dels dos oficis m' agradan, deya un federal.

Quan Calderon duya sotana, 'ls devots d' aquell temps l' hi tiravan en cara 'l pecat d' haver escrit tantas comedias.

Després de mort, hi hagué qui tractá de beatificarlo y 'ls primers que van oposarshi varen ser los membres del Tribunal de la Inquisició, que may van veure ab bons ulls al immortal poeta.
 Sempre succehia lo mateix ab lo tribunal del Sant Ofici.

¡Quin ofici més sant! Perseguir en vida y calumniar després de mort. Cremar y escampar las cendras.

Un dels géneros dramátichs que cultivava Calderon desde que vá ferse capellá eran los autos sacramentals ó com si diguéssim: dramas religiosos, que s' representavan en las iglesias.

Are voldriam veure com se las compondria per representarlos, ab aquests bisbes que quan vé la quarisma, excomunican als que van a veure la Passió.

Lo dissapte á la tarde á la Bolsa 'l cambi estava á 23.38.

Tot de un plegat alguns corredors comensan á rebre telégramas de Madrid anunciant lo cambi á 22.90.

Los que patian dels nervis, ván comensar á fer gan-yotas, de disgust: alguns van vendre depressa; lo nivell del crédit anava baixant: fins vá haverhi pánich. Després se vá saber que aquells telégramas eran falsos.

Aquesta feta t' un nom.
 Se 'n diu estafa.
 Pero no s' hi encaparrin: enganyar al próxim en lo terreno particular es una estafa; enganyarlo á la Bolsa es una cosa natural.

Jugarse 'ls diners á la ruleta, es un joch prohibit per la ley; jugarse 'ls á la Bolsa, no significa res.
 La moral es aixís, lo fondo no 's mira; la fama es lo tot.

A l' Universitat nova ja s' han colocat los para-rayos sobre l' ala corresponent á la Facultat de dret.

Una frase de un estudiant:
 —Are que venen los exámens haurian de posarhi para-carbassas.

A Madrid se celebran tot á un temps varias exposicions.

L' exposició de horticultura.
 L' exposició de arts retrospectivas.
 Y l' exposició de Bellas Arts.

També se celebra la exposició de Malas Arts.
 Aquesta está exclusivament destinada als forasters que no posan cuidado ab lo porta-monedas y 'l rellotje.

Un mestre pregunta á un seu deixeble:
 —Vamos á veure: ¿quina ventatje t' la gramática castellana?

Lo noy, qu' es d' aquells que no 's mossega la llengua:
 —A vosté l' hi produheix mitja pesseta.

—¿Cóm s' enten!
 —Si, senyor: en todas las librerias ne fan pagar quatre rals y vosté 'n fá pagar sis.

Ha mort á Paris lo comediant M. Ravel, qu' era un home de molt bon humor.

Un dia visitava en companyia de unas senyoras una exposició de ganado, quan aturantse davant de un estable ahont hi havia alguns crestats, una de las senyoras vá dir:

—Miréu, Ravel, miréu: n' hi ha un que t' quatre banyas. ¡Quina cosa més estranya!
 Lo comediant vá respondreli:

—¡Aixó 'us estranya! Donchs es lo més senzill: es un crestat que s' ha casat dos cops.

L' extrem del pudor:
 Una mare y una filla que estavan viatjant varen hospedar-se á una fonda, l' amo de la qual havia sigut veterano.

Naturalment, en tots los quartos hi tenia 'l retrato d' Espartero.

La mare á l' hora de ficarse al llit vá sortir tota esbarada del quarto, dihent:

—¡Aixó es un abús!
 —¿Que t' senyora? vá preguntarli 'l fondista.
 —¿Que tinch? Que ha de entendre que la mèva filla no 's despulla en un quarto ahont hi ha 'l retrato d' home.

QUÈNTOS.

Un subjecte tronat y plé de desgracias déu sis mesos de lloguer al amo.

Aquest l' hi diu:
 No vull ser exigent; l' hi perdono la meytat de lo que 'm deu.

Lo desgraciat respon tot eternit:
 —Donchs jo no vull ser ménos generós que vosté y l' hi perdono l' altre meytat.

S' ha constituít una societat de autopsia mútua, y en los Estatuts s' hi llegeix lo següent article:

«Lo dret de ser embalsamat es intrasmisible ni siquiera á un próxim parent».

«Unicament lo titular pot disfrutar d' aquest benefici».

Un pillat vá á afeytarse á casa d' un barber, y en lo moment en que aquest esta més abstret passantli la navaja, l' hi roba 'l rellotje.

Al sortir exclama:
 —Jo soch aixís: afeytamenta per afeytamenta. Ell m' ha afeytat la barba y jo l' hi he afeytat lo rellotje.

TRENÇA-CAPS.

XARADAS.

I.
 Perque maca vaig dir qu' era la total me vá donar una forta dos primera que las galdas me vá inflar.

FRA-DIÁVOLO.

II.
 Tinch un tot de bona roba; tinch un hu que m' es fidel, y podéu dir sens resel que 'l dos t' la sopa boba.

PAU SALA.

MUDANSA.

Soch un poltich de talla, serveixo per fer llansols, afirmo algunas vegadas y fins faig anar de tort.

CALLISTUS.

SINONIMIA.

Poeta soch immortal, soch per las pllassas de toros y també 'm veurás, si vols, per las músicas y coros.

TALABERI.

QUADRAT DE SILABAS.

Sustituir los punts ab lletras que llegidas vertical y horizontalment digan: la 1.ª ratlla lo que molts tenen; la 2.ª lo que anima 'l mon; la 3.ª lo qu' es menja, y la 4.ª un metall.

PERE PERA.

COMBINACIÓ NUMÉRICA.

Sustituir los punts ab números que sumats vertical y horizontalment donguin un total de 18.

CAP GROS DE MATARÓ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1 2 3 4 5 6 7.—Un empleo de dóna.
 1 2 3 4 5 6.—Lo seu marit.
 1 2 3 4 7.—Ahont estan.
 1 2 3 4.—Lo que hi ha á Barcelona.
 1 2 3.—Lo que tenen las criaturas.

NINOT VESTIT.

GEROGLIFICH.

Noya F
 C T C
 C
 K U U
 A

D. F.

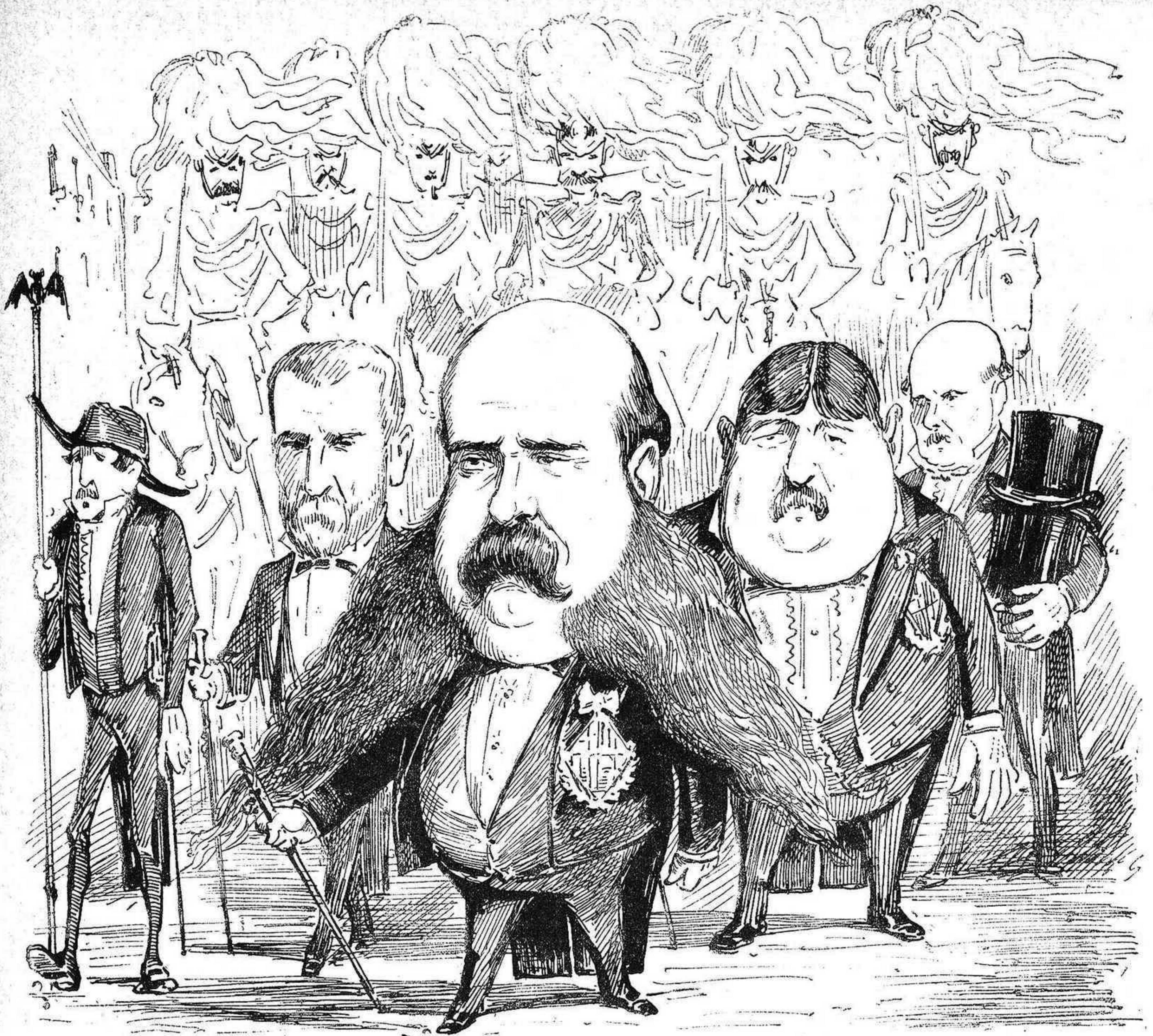
SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

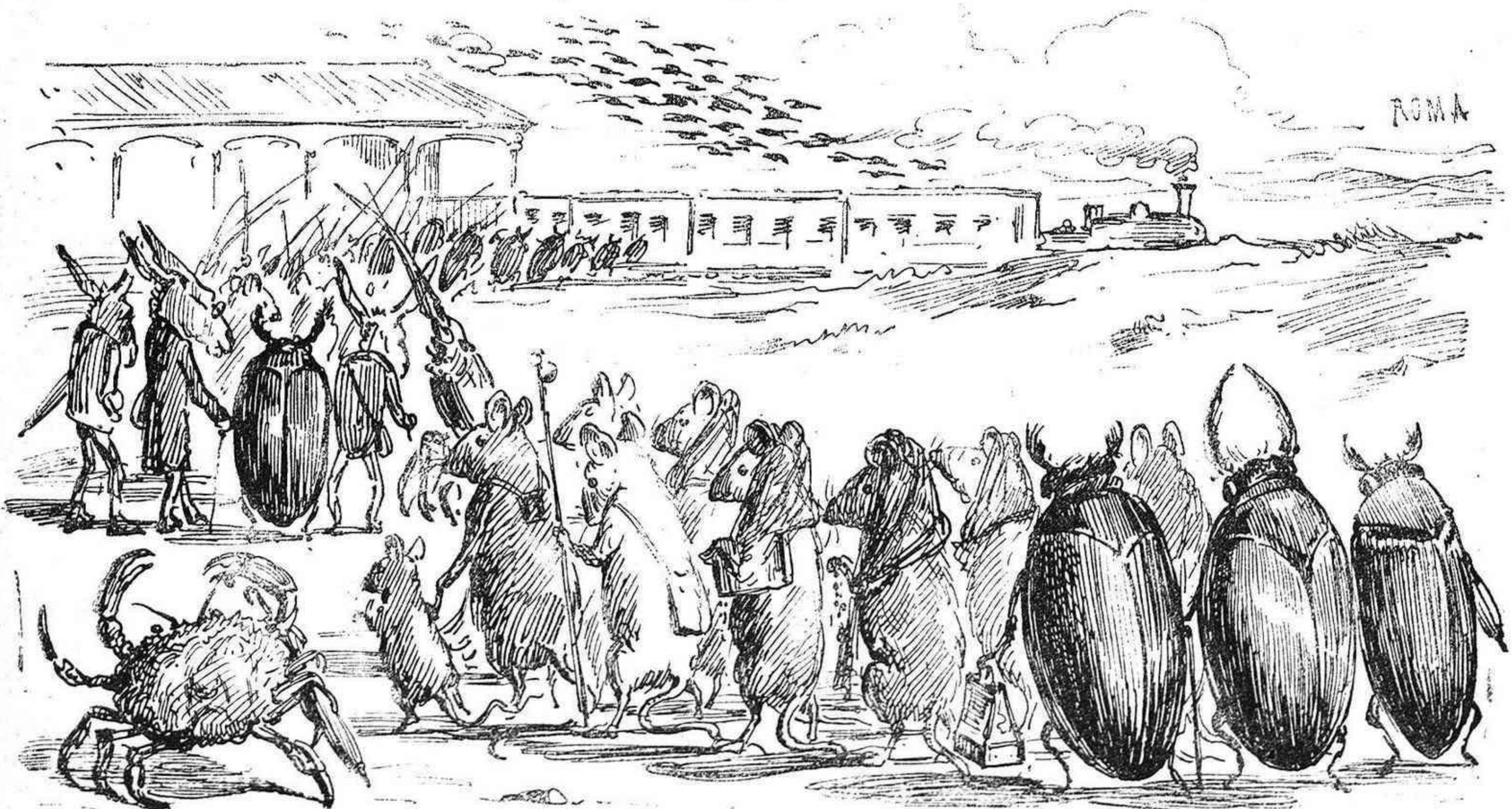
- XARADA 1.ª—Es-pe-tar-rat.
- IDEM 2.ª—Car-re-tó.
- ENDEVINALLA.—Homeopatia.
- COMBINACIÓ NUMÉRICA.—

2	1	4	5	3
1	3	5	2	4
5	4	1	3	2
3	5	2	4	1
4	2	3	1	5
- ANAGRAMA.—Era-Are.
- CONVERSA.—Avaro.
- TERS DE PARAULAS.—R A P
A S E
P E L
- GEROGLIFICH.—Qui no risca no pisca.

LAS EXPEDICIONS.

A Madrid.—¡Quién me verá á mi!
Tan compuesto y empergilado
salir por Madrid, salir por Madrid!

A Roma.—Ja 'u diu lo ditxo: «Al istiu tota euca viu.»